

แชมพู และ ครีมนวดผม

คุณรู้ไหมเส้นผมคนเรามีประมาณกี่เส้น ในผู้ใหญ่ 1 คน จะมีเส้นผมประมาณ 120,000 เส้นแล้วจะหลุดร่วงประมาณวันละ 100 เส้น ก็ถือว่าเป็นเรื่องปกติ เส้นผมที่นุ่มสลวยสวยงามก็คงจะเป็นที่ปรารถนาของทุกคน ไม่เพียงแต่สวยอย่างเดียวเท่านั้นยังต้องสะอาดด้วย และสิ่งที่เรานำมาใช้ทำความสะอาดเส้นผมในยุคปัจจุบัน ก็คงหนีไม่พ้น “แชมพู” ไปได้ แชมพูที่ใช้สระผมมีอยู่มากมายหลายยี่ห้อจนไม่รู้ว่าจะเลือกยี่ห้อไหนที่เหมาะสมกับสภาพผมของตัวเองดี ก่อนอื่นเราต้องรู้ว่าเส้นผมของคนเรามีที่ประเภทซึ่งโดยทั่วไปแล้วเราแบ่งเส้นผมตามสภาพได้ 3 แบบด้วยกันคือ ผมแห้ง ผมมัน และผมธรรมดา ผมแห้ง เส้นผมมักจะมีลักษณะกรอบ หยิบกระด้าง ไม่แวววาว ขาดง่าย เพราะเนื่องจากเส้นผมขาดน้ำมัน และความชุ่มชื้น ผมมัน เส้นผมจะมีลักษณะมันเยิ้ม ไม่มีชีวิตชีวา ซึ่งเกิดจากต่อมน้ำมัน ขับน้ำมันมากเกินไปและเป็นสาเหตุของรังแค น้ำมันด้วย ผมธรรมดา เป็นเส้นผมที่มีสุขภาพดีแลดูมีน้ำหนัก อ่อนสลวยเป็นเงางาม หวีจัดทรงง่ายซึ่งผมประเภทนี้คงเป็นที่ปรารถนาของคนทั่วไป

ผมจะมีความสกปรกก็ต่อเมื่อคราบโคลอันเป็นสารน้ำมันที่ต่อมไขมันขับออกมาเคลือบเส้นผมจากโคนจรดปลายผม ผ่นวกกับเซลล์ผิวหนังที่ตายแล้วร่วมกับฝุ่นละอองในอากาศ คราบโคลเหล่านี้จะกลายเป็นสิ่งที่เราเรียกกันว่า “ขี้หัว” นั่นเอง เมื่อผมสกปรกเราจึงมีความจำเป็นต้องชำระล้างให้สะอาดด้วยแชมพูสระผม

แชมพูสระผมส่วนใหญ่มีส่วนประกอบหลัก 3 อย่าง คือ

- สารลดแรงตึงผิวหลัก (PRINCIPLE OR PRIMARY SURFACTANTS)** ได้แก่ สารชำระล้าง (DETERGENTS) ซึ่งทำหน้าที่ทำความสะอาดเส้นผมและหนังศีรษะ ประกอบด้วยสารลดแรงตึงผิวหลายตัว นิยมใช้สารชำระล้างประจุลบเป็นสารหลัก เพราะสารลดแรงตึงผิวได้เกิดฟองมาก ราคาถูกแต่ข้อเสียคือทำให้เส้นผมหวีจัดทรงยาก บางตัวทำให้ระคายเคืองจึงมีการใช้สารช่วยลดแรงตึงผิวเป็นสารเสริมคุณสมบัติที่ขาดไป
- สารช่วยลดแรงตึงผิว (AUXILLARY OR SECONDARY SURFACTANTS)** จะมีส่วนเข้ามาช่วยเพิ่มฟอง การชำระล้างดีขึ้นและช่วยปรับสภาพเส้นผมมิให้แห้งหยิบกระด้าง
- สารเสริมผลิตภัณฑ์แชมพู (SHAMPOO ADDITIVES)** เป็นสารที่ใช้ช่วยเสริมให้ผลิตภัณฑ์แชมพูมีคุณสมบัติตามรูปแบบที่ต้องการและนำไปใช้ยิ่งขึ้น เช่น สารแต่งสี แต่งกลิ่น สารทำให้ใส สารช่วยทำให้แชมพูขึ้น (เพิ่มความหนืด) สารช่วยทำให้ทึบแสง สารปรับสภาพเส้นผม

ในการแต่งกลิ่นแชมพู ควรคำนึงถึงการละลายของน้ำหอมในแชมพูด้วย เนื่องจากจะต้องนำแชมพูผสมน้ำ เพราะฉะนั้นน้ำหอมที่ใช้จึงควรมีการละลายน้ำดี ไม่ทำให้ขุ่น นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความเป็นกรด ค่า pH ความเข้ากันได้หรือไม่กับส่วนประกอบต่างๆ ในผลิตภัณฑ์แชมพู เช่น สารกันบูด (PRESERVATIVE) สารเพิ่มความหนืด (THICKENING AGENTS) ,CONDITIONING AGENT,สารฆ่าเชื้อ (ANTIBACTERIAL AGENTS) และสารกันรังแค (ANTIDANDRUFF AGENTS) เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นผมของแต่ละคนจะมีกลิ่นเฉพาะตัว การเลือกใช้แชมพูแต่ละกลิ่นก็เลือกได้ตามความชอบของแต่ละคน ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ขจัดรังแคที่มีส่วนผสมของซิงก์ไพริไทโอน และไพรอกโทนาโอลามีนเป็นเครื่องสำอางควบคุม ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19(พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องสำอางพ.ศ. 2535 เป็นสารควบคุมใช้ในอัตราส่วนที่กำหนด หากเกิดอาการระคายเคืองหรือผิดปกติควรหยุดใช้และปรึกษาแพทย์

หน้าที่และคุณสมบัติของแชมพู

- ▶สามารถทำความสะอาดเส้นผมและหนังศีรษะได้อย่างหมดจด
- ▶เมื่อใช้สระผมไม่ทำให้เส้นผมเหนียว หัวียาก เส้นผมหลังสระจะต้องลื่น อ่อนนุ่ม
- ▶เป็นประกายแวววาว และยืดหยุ่นตัวได้ดี
- ▶ไม่ทำลายไขมันตามธรรมชาติของเส้นผม ไม่ทำให้เกิดผมแห้งกรอบหรือหนังศีรษะแห้งจนเกินไป
- ▶เกิดฟองปริมาณมากและสม่ำเสมอ ฟองคงทนบนผมแม้ขณะที่มีน้ำมันหรือสกปรกมาก
- ▶ล้างออกได้ง่ายโดยน้ำธรรมดา และน้ำกระด้าง
- ▶ไม่ทำให้เกิดการแพ้หรือระคายเคือง หรือผิวหนังอักเสบ หรือผมร่วง
- ▶ไม่ทำให้เสตคา หรือเป็นอันตรายต่อเยื่อตา
- ▶มีกลิ่นหอมซึ่งไม่ก่อความระคายเคือง มีความคงตัวดี สี กลิ่น และความหนืดไม่เปลี่ยนแปลงแม้ถูกแสงหรืออุณหภูมิสูง

ประเภทของแชมพู

1. **แชมพูลักษณะเหลว** แชมพูประเภทนี้เป็นที่นิยมและใช้กันอย่างแพร่หลายเพราะมีคุณสมบัติที่ดีเหมาะสมหลายประการ เช่น สวยงามน่าใช้ รินออกจากขวดง่าย กระจายบนศีรษะได้ดีทำให้สระผมได้ทั่วถึง เกิดฟองเร็ว ล้างน้ำออกง่ายและไม่เหนอะหนะ ตัวอย่างแชมพูประเภทนี้ได้แก่ แชมพูเหลว โลชั่นแชมพู แชมพูไข่
2. **แชมพูกึ่งแข็งกึ่งเหลว** ได้แก่แชมพูครีมแข็ง แชมพูเจลและแชมพูครีมเพสท์ บรรจุในกระปุกหรือหลอดบีบ เพราะเนื้อแชมพูข้นมาก แต่เมื่อนำไปสระผมสามารถกระจายได้ง่าย

3. แชมพูลักษณะแข็ง ได้แก่แชมพูผง แชมพูผงตัวนอน แชมพูผงประเภทสระแห้งแชมพูรูปแบบนี้ไม่นิยมใช้เพราะไม่สะดวก กระจายศรีษะยาก ล้างออกยาก ทำให้สภาพผมหลังสระไม่คืนกเพราะเป็นค่ามากและยังมีปัญหาในการผลิต คือระหว่างการผลิตจะฟุ้งกระจาย เมื่อสุดคมเข้าไปเกิดกระจายเคืองต่อเชื้อจุมก ทำให้จามและแพ้ได้ง่าย
4. แชมพูชนิดพิเศษ (SPECIALTY SHAMPOO) ได้แก่
  1. แชมพูสำหรับเด็ก(BABY SHAMPOO) แชมพูสำหรับเด็กหรือเด็ก ต้องคำนึงถึงความอ่อนและความปลอดภัยเป็นสำคัญ
  2. แชมพูปรับสภาพเส้นผม แชมพูประเภทนี้มักผสมครีมนวดลงไปด้วย ที่มักจะโฆษณาว่า TOW IN ONE หรือที่เรียกว่า ONE STEP SHAMPOO - CREAM RINSE
  3. แชมพูขจัดรังแค จะผสมสารที่ช่วยขจัดรังแคลงไป
  4. แชมพูข้อมสีผม จะผสมสารที่ช่วยข้อมสีผมลงไป

นอกจากแชมพูสระผมต้องมีหน้าที่และคุณสมบัติดังที่กล่าวมาแล้ว การเลือกใช้แชมพูยังแตกต่างกันแต่ละคน แชมพูสระผมไม่ได้ทำหน้าที่ให้ความสะอาดอย่างเดียวตราบใดที่ความสวยงามและการโฆษณาเป็นแรงจูงใจสำคัญ จะเห็นว่าแชมพูในท้องตลาดนั้นมีให้เลือกมากมาย จนบางครั้งอาจทำให้สับสน ลองอ่านวิธีการเลือกใช้และข้อแนะนำในการใช้แชมพูดู เพื่อที่จะได้ใช้แชมพูให้ถูกกับผมของคุณมากที่สุด

ข้อแนะนำและการเลือกใช้แชมพู

1. เลือกใช้แชมพูให้เหมาะกับสภาพเส้นผมว่าเส้นผมของเราจัดอยู่ในประเภทไหน ผมแห้ง ผมมัน หรือผมธรรมดา โดยดูจากฉลากข้างขวด
2. อ่านวิธีใช้ให้ละเอียด
3. ถ้าไม่แน่ใจว่าจะแพ้แชมพูชนิดนี้หรือไม่ ให้ทดสอบโดยทาแชมพูเพียงเล็กน้อยบริเวณท้องแขนทิ้งไว้สักครู่หากแพ้จะเกิดผื่นแดงและคัน อย่าใช้แชมพูนี้
4. ภายหลังการใช้แชมพูควรสังเกตด้วยว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง เช่นผมร่วง มีรังแคมากขึ้น คันศรีษะ ฯลฯถ้าเกิดอาการเหล่านี้ควรเลิกใช้แชมพูชนิดนั้น
5. ควรเลือกใช้แชมพูชนิดอ่อนๆสำหรับเด็ก
6. ในการสระผมแต่ละครั้งควรล้างแชมพูออกให้หมด
7. อย่าให้แชมพูเข้าตา โดยเฉพาะแชมพูขจัดรังแค ถ้าแชมพูเข้าตาให้รีบล้างตาด้วยน้ำสะอาดทันที

นอกจากเราจะเลือกใช้แชมพูสระผมแล้ว ครีมนวดผมก็ควรจะเข้ามามีบทบาทสำคัญไม่แพ้กันในการปรับสภาพเส้นผมหลังสระ ทั้งแชมพูและครีมนวดผมมีส่วนประกอบพื้นฐานคล้ายคลึงกัน ในตัว

แชมพูเองก็มักจะมีครีมนวดผมผสมอยู่นิดหน่อยเพื่อให้ผมนุ่มขึ้น แชมพูและครีมนวดผมที่ดีควรมีค่า pH อยู่ระหว่าง 5-8 ซึ่งปลอดภัยสำหรับศีรษะทุกประเภท ครีมนวดผมส่วนใหญ่จะมีสารเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับเส้นผมทำให้หวีง่ายและนุ่มมือ น้ำมันที่ใช้หล่อลื่นเส้นผมเช่น ลาโนลิน หรือพิเศษขึ้นมาหน่อยอย่างโจโจบา ออยล์ ส่วนสารให้ความชุ่มชื้น ได้แก่ โพรพิลีนไกลคอล และกลีเซอรอล โพรตีนไฮโดรไลซ์จากสัตว์และพืชสามารถเคลือบเส้นผมและเชื่อมผมแตกปลายได้ชั่วคราวและลดจำนวนผมแตกปลายลงได้บ้างเหมือนกันส่วนผสมสุดท้ายที่มักใส่ไว้คือสารประกอบแอมโมเนีย ช่วยเคลือบเส้นผมหล่อลื่นและลดการระคายของไฟฟ้าสถิตย์ สารที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ช่วยเสริมให้ครีมนวดผมทำงานดีขึ้น นอกจากนี้แล้วยังเพิ่มสารที่ทำให้น้ำแข็งขึ้น เช่น การแต่งสี แต่งกลิ่น เพิ่มสารกันเสีย ซึ่งรายละเอียดก็จะคล้ายๆกับแชมพูสระผม น้ำหอมที่ใช้แต่งกลิ่นควรเลือกกลิ่นที่เข้ากันได้กับแชมพู มีกลิ่นหอมอ่อนๆ

ผลิตภัณฑ์ครีมนวดผมนั้นมีทั้งอยู่ในรูปของผง น้ำยา ใส โลชั่นและครีม ซึ่งชนิดครีมจะเป็นที่นิยมใช้มากที่สุด การเลือกใช้นั้นสามารถเลือกใช้ได้ตามความต้องการ เมื่อได้รู้จักแชมพูและครีมนวดผมอย่างดีแล้วที่นี้ต้องมาพิจารณาดูซิว่า แชมพูและครีมนวดผมขวดไหนเหมาะสมกับผมของคุณมากที่สุด

บรรณานุกรม

- ▶ ผศ. พิมพร ธิลาพรพิสิฐ. เครื่องสำอางเพื่อความสะอาด. พิมพ์ครั้งที่ 1 โรงพิมพ์ โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์ กรุงเทพฯ , 2532 วารสารการบริโภค. แชมพูและครีมนวดผมเรื่อง(ไม่)ยุ่งบนศีรษะ. ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 ธันวาคม 2536 - มกราคม 2537. หน้า 49-59
- ▶ ผศ. ดร. อรัญญา มโนสร้อย. เครื่องสำอางเล่ม 1 . พิมพ์ครั้งที่ 1 . โรงพิมพ์โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์ กรุงเทพฯ , 2533 บทความเกี่ยวกับเครื่องสำอาง. เครื่องสำอางปรับสภาพเส้นผม. กองควบคุมเครื่องสำอาง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. , 2532